

ÁLLAM ÉS POLGÁR I.

2017. április 6.

A népszuverenitás elve és annak alanyi köre

- a nép mint a közhatalom forrása
 - o politikai közösség és a demokratikus hatalomgyakorlás
 - o az alkotmányozás alanya az Alaptörvény fogalomrendszerében
- a nép és a közhatalom gyakorlása (néprészvétel)
 - o képviseleti hatalomgyakorlás
 - o közvetlen hatalomgyakorlás

Az alanyi kör meghatározásának lehetséges megközelítései: *lakóhely, állampolgárság, nagykorúság, belátási képesség, nyelvi-kulturális közösséghez való tartozás*

A nemzetfogalom lehetséges jelentései

- politikai nemzet
- kulturális nemzet

Releváns alanyi körök:

- magyarországi lakóhellyel rendelkezők: *magyar állampolgárok, valamely nemzetiséghez tartozó magyar állampolgárok, az EU állampolgárai, más államok polgárai, hontalanok*
- magyarországi lakóhellyel nem rendelkezők: *magyar állampolgárok, magyar állampolgársággal nem rendelkező határon túli magyarok*

Az állampolgárság fogalma

- az állam és polgárai közötti jogi kapcsolat
- az egyének joga *valamely* állampolgársághoz --> nem következik belőle alanyi jog bármely állam állampolgárságának megszerzéséhez
 - o a többes állampolgárság kérdése
 - o a hontalanság problematikája
- az egyes államok mozgásteret az állampolgárság intézményének szabályozásában
 - o szuverenitás és döntési szabadság (Magyarországon: a köztársasági elnök)
 - o nemzetközi követelmények *(az egyenlő bánásmód követelménye és a lehetséges kivételek, a nemzetközi egyezmények tiszteletben tartása, a tömeges honosítás tilalma, a kedvezményes honosítás lehetősége)*
- az állampolgárság szabályozásának modelljei: leszármazási elv és területi elv (Magyarországon főszabály szerint a leszármazási elv, a *ius sanguinis* érvényesül)

Állampolgárság és alkotmányos garanciák

- jog a törvényben meghatározott esetekben az állampolgárság megszerzéséhez
- a hontalanság kiküszöbölése
- a család egységének védelme
- diszkrecionalitás és az állam „önvédelme”
- a jogszerűen megszerzett állampolgárságtól való megfosztás tilalma
- státuszjogok, az állampolgárok jogi pozíciójának védelme
- az állampolgársághoz társuló kötelezettségek kérdése

Magyar állampolgársági szabályozás

- a magyar állampolgárság keletkezése

- leszármazás (és az annak megfelelő jogi helyzetet teremtő családjogi tények)
- állampolgársági vélelem
- honosítás
 - a honosítás általános feltételrendszere (*magyarországi lakóhely megléte meghatározott időtartamban, büntetlen előélet, megélhetés és lakhatás, közbiztonsági és nemzetbiztonsági szempontok, alkotmányos alapismeretek*) Áptv. 4. § (1) bekezdés
 - kedvezményes honosítás (*kedvezményes honosításra jogosultak alanyi köre és mentesülési esetek*) Áptv. 4. § (2)-(8) bekezdés
 - döntés a honosítási eljárásban: köztársasági elnök, miniszter szerepe
- visszahonosítás
- nyilatkozat
 - törvényi feltételek fennállása esetén alanyi jogon szerzi meg az állampolgárságot
- a magyar állampolgárság megszűnése
 - lemondás: saját döntés alapján
 - lemondás elfogadásától számított három éven belül visszaállítható
 - visszavonás: szankciós jelleggel
 - 10 éves időkorlát
- a korábbi állampolgársági szabályozás alkalmazásának kérdése

jogjogorvoslat:
bíróság

de nem az
érdemi döntés
ellen!

Az állampolgárság jelentősége a jogi szabályozásban

- politikai részvételi jogok
 - választójog differenciáltsága, a magyar állampolgárság, mint feltétel az országos szintű képviseleti és közvetlen hatalomgyakorlás esetében
 - a lakóhely relevanciája (több aspektusból meghatározható politikai közösség)
- közhivatal viselése
- európai politikai részvételi jogok és közhivatal viselés, európai jogvédelem
- az egyes jogok, ellátások és kötelezettségek elválása az állampolgárságtól